

Babits Bernadett

Akadálymentességi kérdések stadionoknál, sportlétesítményeknél 2.

Ki lesz a használó?

Folytatjuk az előző számban megjelent, a sportlétesítmények akadálymentesítésével foglalkozó cikkünket, melyben most a különböző felhasználók eltérő igényeiről lesz szó. Részletezzük, elemezzük továbbá a leggyakrabban előforduló tervezési és kivitelezési hibákat, melyek kényelmetlenséget, sokszor használhatatlanságot okoznak a fogyatékossgal élőknek.

Akadálymentesítés a nézők számára

Minden, nézők által igénybe vehető szolgáltatást a fogyatékossgal élők számára is elérhetővé kell tenni, a lelátóhasználaton kívül ideértve a beléptetés, büfék, WC-k, elsősegélynyújtó helyek, jegypénztárak, recepciók stb. akadálymentes elérését és használatát is. Nemcsak a fizikai, de az érzékszervi és értelmi képességeikben akadályozottak, sérültek számára is építünk, de a jól megtervezett, egyértelmű piktogramokkal ellátott információs rendszer a külföldieknek is segít a tájékozódásban.

A legtöbb épület esetében tervezés során még nincs arculatterv, mely arculattervnek része az ingatlan információs rendszere is. Ezért az időközben elkészülő arculattervhez alkalmazkodva a kivitelezés során szükséges az információs táblarendszert megtervezni és kivitelezni, mely rendszernek része az összes nagy információs tábla kül- és beltérben egyaránt, az irányjelző táblák és a funkciójelző táblák is. A legtöbb generáltervező igyekszik az arculatterv és az épületet meghatározó táblarendszer tervezésében részt venni, még ha nem is maga készíti el azokat. Általában az arculat meghatározására egy grafikai céget kérnek fel; feladatai közé tartozik a logók, táblák, színek stb. megtervezésén túl a honlap, levélpapír, kiadványok, úrlapok, névjegykártyák stb. megtervezése is. Az épülethez tartozó elemeken túl mind a kiadványok, mind a honlap elkészítésekor is figyelembe kell venni az akadálymentességi követelményeket.

A beléptetéskor általában olyan kapukat használnak a biztonság és az ellenőrizhetőség miatt, melyek forgóvillások, melyek egyszerre egy fő sétálót képesek átengedni. Ezek a beléptetőkapuk a legtöbb fogyatékossgal élő személy számára nem megfelelőek. A kerekesszékesek nem férnek át, a bottal, mankóval, egyéb járássegítő eszközzel közlekedőnek szűk lehet, a látássérültek számára botlás- és balesetveszélyt rejt magában, a segítőkutyások számára a kutyának gondot jelenthet az

áthaladás. Ezért a beléptetőkapuk sorában, beléptetési egységenként mindig kell biztosítani legalább 1 db akadálymentes áthaladást biztosító kaput, mely kellően széles a kerekesszékes és egyéb mozgássérült áthaladásához, a kezelőpanel 90–110 cm közé esik, és az érzékszervi sérültek is veszélyek nélkül át tudnak haladni rajta.

A lelátón biztosítani kell nézőhelyet a kerekesszékesek és a nem kerekesszékes mozgássérültek, valamint az érzékszervi sérültek számára minden lehetséges

szektorban és jegyár-kategóriában, ideértve a VIP- és VVIP-helyeket is. A kerekesszékesek helye úgy választandó ki, hogy nézőhelyük akadálymentesen elérhető legyen, és elhelyezésük ne zavarja a többi közlekedőt, nézőt. Nem hazai előírás, de erősen javasolt betartani: mellettük biztosított legyen 1 fő kísérő személy elhelyezése, valamint a nézőhely, lelátó szerkesztése úgy történjen meg, hogy ha az előttük lévő sorban – ha van előttük nézőelhelyezés – a nézők felállnak, akkor is kilásson felettük a kerekesszékes néző. Általában a szerkesztés azt adja, hogy a kerekesszékesek által használt szintből mobil/fix platóval az alatta lévő két sor mélységéig az ülőhelyek fölé szükséges benyúlni, ellenkező esetben a kerekesszékes előtt felálló nézők túl magasak volnának ahhoz, hogy ki le-

gegyszerűbb kommunikáció használatával. A mindenki számára érthető jelek (pl. villogó narancssárga fény a veszély jelzésére) alkalmazásával a külföldiek számára is közérthető jelzést lehet kiépíteni. A nézőteret úgy kell megvalósítani, hogy az érzékszerveikben fogyatékos-sággal élők a lehető legtöbb szektorban, korlátozás nélkül helyet foglalhassanak, pl. a kiépített lelátói indukciós hurok vagy a rádiókommentári hangesztés fejhallgató-csatlakozói stb. a lehető legnagyobb területen elérhetőek legyenek. Amennyiben vannak olyan helyek, melyek kevésbé vagy jobban preferáltak az egyes fogyatékos-sággal élő személyek számára, azt javasolt feltüntetni az információs táblákon, kiadványokon, a jegyvásárlásnál.

Akadálymentesítés a dolgozók és a média munkatársai számára

Jogsabályi kötelezettség szerint a szolgáltatás igénybe vevői felé szükséges az akadálymentesítést biztosítani, azonban – még akkor is, ha jelenleg nincs megváltozott munkaképességű munkavállaló – leginkább az új épületeket fokozottabban fel kell arra készíteni, hogy egy megváltozott munkaképességű munkavállaló speciális igényeit a lehető legkisebb átalakítás, kiegészítés mellett biztosítani lehessen a későbbiekben. Azt, hogy melyik munkakörbe milyen jellegű megváltozott munkaképesség képzelhető el, leginkább az üzemeltetőnek szükséges az adatszolgáltatásban megadnia. A terveket és a végleges kivitelezést ez alapján lehet elkészíteni. Előfordulhat,

hogy a tervezés során még nem, de a kivitelezés során már lehet tudni, hogy pontosan ki és milyen speciális igényű munkavállaló melyik munkahelyen, hol fog helyet kapni, számára minél korábban érdemes megvizsgálni a munkakörülmények megfelelőségét, mert pl. egyszerűbb eleve állítható magasságú vagy magasabb asztalt megrendelni számára, mint később a kész bútorokon módosítani.

A média akkreditált képviselői között gyarapodik a fogyatékos-sággal élők száma. A sportlétesítményen belül ezért megvizsgálandó, melyek azok a lehetséges fogyatékos-ságok, melyek egyes munkahelyeknél szóba jöhetnek, és számukra úgy kell az épített környezetet kialakítani, hogy azt akadálymentesen igénybe lehessen venni.

Akadálymentesítés a sportolók és edzők számára

A sportolók felé történő akadálymentesítésnek a beléptetésen kívül az öltözőknél és a sportpályákon, valamint a köztük lévő útvonalon van jelentősége. Azt, hogy egy öltözőben milyen típusú fogyatékos-sággal kell számolni, a sportág lehetőségei szabják meg, de a létszámot ideális esetben az üzemeltető határozza meg. A sportpályáknak az adott fogyatékos-ság szerint akadálymentesen megközelíthetőnek és használhatóknak kell lenniük. Vannak sportok, melyekben teljesen különálló sportfelület szükséges az épeknek és a parasportolóknak (pl. vívás), ez esetben teljesen külön pálya létesítendő. Például labdajátékoknál előfordulhat az is, hogy

hessen látni felettük. Ideális esetben a kerekesszékesek előtti nézőhelyek padlóvonala 120 cm-rel van lejjebb.

Az érzékszerveikben és értelmi képességeikben sérült emberek számára a kommunikációs csatornákat úgy kell megtervezni és kivitelezni, hogy a közlendő információk mindenki számára elérhetőek legyenek, pl. a csak hangos bemondást jól látható feliratozással is ki kell egészíteni, a csak látható információt hangosítani is szükséges, a lehető

a pályaméret az épek és a parasportolók számára eltérők (pl. ülőröplabda), a speciális pálya felfestése történhet fixen, a többi felfestéssel együtt, de időszakos használat esetén elfogadható, hogy a felfestéseket ideiglenes szalagok felragasztásával helyettesítik. Ha egy sportnál többféle pályapadló is elfogadható (pl. tenisz – salakos, műanyag, füves), de a pálya mérete mindig megegyezik, akkor javasolt, hogy legalább 1 db pálya olyan burkolatot kapjon, mely megfelelő a parasportolóknak is.

Egyéb leggyakoribb hibalehetőségek

Mivel a legtöbb lelátó szerkezete előre gyártott elemekből készül, utólag bennük vezetékét, csövet elhelyezni nem vagy csak nagyon nehezen lehet, ezért nagyon fontos a tartószerkezeti és az egyéb szakági – ideértve az akadálymentesítést is – tervek összehangolása, hogy később ne merüljön fel probléma abból, hogy pl. az akadálymentes WC segélyhívó vezetéket a fényhangjelzőhöz nem lehet bekötni az előre gyártott betonelem miatt.

A sportlétesítményeknél nem gyakori, mert korrekt geodézia készül, de esetenként előfordulhat, hogy a terveken feltüntetett

magasságok nem egyeznek meg a bejáratoknál a valós magasságokkal. Ezért például a tervezett hosszúságú rámpa már pár cm magassági eltérés esetén sem felel meg a szerkesztési szabályoknak azonos hosszal, nagyobb magasságkülönbség esetén. Nagyon fontos, hogy még a legkisebb eltérés esetén is készüljön új, a helyes magasságokkal szerkesztett áthidaló terv, mivel pl. 5 cm magassági eltérés is már 1 méter rámpahosszkülönbséget eredményezhet.

Előfordulhat, hogy a betervezett méretű padlóburkolat a kivitelezéskor már nem kapható, és a tervektől eltérő termékkel kell helyettesíteni. Ez esetben pl. a ve-

zetősávok méretére érdemes odafigyelni, mert a piacon jelenleg többféle méretű kapható, a vastagságon kívül különbözhet az alapterülete is, a 10×20 cm-es-től egészen a 40×40 cm-esig léteznek elemek, de gyárthatóak egyedi elemek is. A probléma abból adódhat például a vezetősávok és figyelmeztető előjelzések esetében, ha tervezéskor 30×30 cm-es elemekből került megtervezésre a vezetősáv (1 sor 30 cm szélesség) és a figyelmeztető előjelzés (2 sor 60 cm szélesség), míg a kivitelezéskor 20×20 cm-es elem került kiválasztásra, így amennyiben a mennyiségükön nem változtatnak, túl keskennyé válhat a taktilis jelzés.

Az akadálymentes vizes helyiségekben olyan, az átlagosnál hosszabb kinyúlású fali szaniterak és teherbíró kapaszkodók, valamint az átöltözéshez való priccsek vannak, melyek falra szereléskor megerősített hátfalszerkezetet igényelnek. Amennyiben a hátszerkezet nem kerül megerősítésre a szerkezetépítés idején, úgy az eszközök felszerelését lehetetlenítik el, legrosszabb esetben utólagos megerősítést kell végrehajtani rombolással a már csempézett falban.

Villanyszerelésnél a kapcsolók elhelyezése rutinból történik, a korábban általános, padlótól mért 140 cm-es magasságra. Az akadálymentes elérési magasság azonban 90–110 cm között van, minden kezelőszervnek ebbe a magasságba kell kerülnie, ahol kisműködésűek, gyermekek vagy kerekesszékesek kezelik azt. A kapcsolókat sok helyen mozgásérzékelő villanykapcsolással váltják ki az üzemelési költség csökkentése érdekében, ám ha egy mozgássérült eszik egy helyiségben, és nem tud mozogni, a világítás lekapcsolódhat, és ő a sötétben marad, még a segélyhívót sem találja meg. Ezért mozgásérzékelő villanykapcsolás helyett jelenlét-érzékelés a preferált.

